

HARCKÉSZÜLTSEG ÉS HADTÁPKIKÉPZÉS

Hadsereg hadtáphadijáték főbb tapasztalatai

Kapus Gyula vezérőrnagy

A HDS hadtáptörzs és a HDS ellő. dd. hadiállományú törzsei, valamint az alárendelt HDS hadtápcsoportok csökkentett hadiállományú törzsei háborús felkészítésének jelentős állomását jelentette az 1983. május 16-28-a között levezetett egyoldalú, többfokozatú, hadsereg hadtáphadijáték.

A végrehajtás során bebizonyosodott, hogy az átgondolt előkészítés eredményeként sikerült biztosítani azokat a célkitűzéseket, amelyek az MNVK Hdm. Csf.-ség módszertani kiadványában a következőképpen vannak meghatározva: ... „A hadijátékokon a fő figyelmet, néhány fontos oktatási kérdés egymást követő, részletekig menő feldolgozásán keresztül, a kevésbé ismert és elsajátított kérdések gyakorlatbani feldolgozására, a tisztek ismereteinek szinttartására és bővítésére, képességeinek fejlesztésére, a tisztek és törzsek felkészültségének ellenőrzésére... kell fordítani.” A követelmények teljesítésére, a résztvevő vezető állomány felkészítése mellett, célul tűztük ki az átszervezett HDS hadtápcsoportok irányítását illetően, a kölcsönös tapasztalatszerzést is.

Célkitűzéseink érdekében a hadijáték tárgya a következőkben került meghatározásra.

A HDS hadtáptörzs, az ellátódandár-parancsnokság és a kijelölt HDS hadtápcsoportok parancsnokainak és törzseinek tevékenysége: az ellátódandár begyülekezése, alkalmazása megtervezésében, megszervezésében, a végrehajtás irányításában; az ellátódandár két irányban történő megosztott működtetésében; az ellenség tömegpusztító fegyverekkel mért csapásai következményeinek felszámolásában; a HDS hadműveleti szétbontakozása és az első támadó hadművelete időszakában, kezdetben hagyományos, majd tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között, erdős-hegyes terepen.

A hadijáték 7 mozzanatban került levezetésre. Az egyes mozzanatokban a megalakítás és elméleti felkészítés után, a magasabb HKSZ-be helyezést és mozgósítást, majd hadművelleti időugratásokkal a támadó hadművellet hadtápcsoportbiztosítási feladatait kellett megtervezni és megszervezni, majd a továbbiakban az első harcnapra tervezett hadtápcsoportbiztosítási feladatok végrehajtását vezetni.

Mindezekből jól érzékelhető, hogy a hadijáték keretei gazdag lehetőséget biztosítottak a tevékenységek vizsgálatára, tudományos igényű elemzésére. A kijelölt kutatócsoport elé állított követelmények a következőkben foglalhatók össze, másszóval, a kutatás irányai az alábbiak voltak.

- A HDS ellő. dd. szervezetének vizsgálata, a dandárparancsnokság funkcionális csoportjai tevékenysége, a feladatmeghatározás és a végrehajtás összhangjában.

- Az anyagellátó és szállítást szervező osztály működése, helye szerepe a HDS fegyvernemi és szolgálati ágak, a közlekedési és szállítószolgálat kapcsolatában.

- A kialakított háborús alkalmazási okmányok használhatósága, célszerűsége, szükségessége.

- A dd. pság. és a közúti komendánszázlőaljak, KÁ-ok, vételezésre kijelölt bázisok parancsnokságai közötti együttműködés tartalma, a megszervezés lehetőségei.

- Az ellő. dd. hadműveleti irányonkénti megoszthatósága, az önálló működés tárgyi, személyi feltételei, kikülönítésének lehetősége, az információáramlás tartalma.

- A HDS HVP vezetési tevékenységének újszerű vonásai, a megvalósítás módjai és eszközrendszere.

- A HDS anyagellátásáért felelős fegyvernemi és szolgálatiág-főnökök szakmai vezetése tartalmi, formai vonásainak újszerűsége, a megvalósítás lehetőségei.

- A dd. szervezetében újonnan szervezett egységek, alegységek alkalmazásának lehetőségei, módszerei.

A kutatómunkában az ellátó dd. összegyvernemi szervezeti struktúrájának megfelelően nemcsak a HDS hadtáptörzsből vettek részt, hanem: a HDS hdm.-i O.; a HDS Kik. O.; a HDS Techn. O.; valamint a HDS fegyverzet, lőszer és más szakanyagellátásért felelős törzsek képviselői is. Ritka alkalom volt a hadijáték a HDS háborús anyagi biztosítása tekintetében történő ilyen széles körű tapasztalatszerzéshez.

A kutatócsoport felkészítésekor egyrészt meghatározónak tekintettük a miniszter elvtárs 01/1974. számú parancsával életbeléptetett EFEF 011. számú parancsban, a hadtápok felkészítésére meghatározott azon követelményeket, miszerint: „A hadtáp felkészítése magába foglalja... a hadtápmunka alapelvei állandó tökéletesítését és egyeztetését... a hadtáp magasabbegységek, egységek, intézetek és a hadtápvezetési szervek személyi állománya táborig, harci, hadműveleti és szakkiképzési színvonalának növelését.” Másrészt a kutatócsoportba beosztottakat teljes mértékben bevontuk már a hadijáték kidolgozása során annak részletes megismerésébe is.

A hadijáték tapasztalatainak feldolgozása közel egy hónapot vett igénybe, mely idő alatt az egyes elvtársak tapasztalatait megvitattuk, ahol szükséges volt összevetettük, az ellentmondásokat, és azok okait feltárva közös álláspontot alakítottunk ki.

Visszatekintve a HDS hadtáp-hadijáték során végzett megfeszített munkára, az eredményekre, elmondható, hogy az elvárásoknak megfelelően, közös erőfeszítéssel, esemény és rendkívüli esemény nélkül, többségében szilárd helytállással sikerült a megszabott feladatokat teljesíteni. A tanulmány keretei korlátozott volta néhány főbb, a hadijáték mozzanataival kapcsolatos terület fontosabb tapasztalatait öleli fel.

A hadijáték módot adott a HDS htp. törzs M. állománya a perspektivikus szervezetekre feltöltött ellátódandár parancsnokságba, a hadtápcapatok törzseibe beosztott vezető állományú tisztek, tiszthelyettesek felkészítésére, a törzsek

összekovácsolására, a korábban szerzett ismeretek elmélyítésére és az új ismeretek megszerzésére. A végrehajtás során számos tapasztalatot szereztünk, több kérdést sikerült újszerű megoldásokkal, alkalmazási eljárásokkal feltárni, ugyanakkor a perspektivikus szervezet háborús alkalmazásának szűk keresztmetszetei is felszínre kerültek, amelyek a munka hatékonyabbá tételének gátját képezhetik.

Az értékelésben a mozzanatok és a feladatok végrehajtásának sorrendjében, a további munka javítása szempontjából a legfontosabb pozitív tapasztalatokat foglaltuk össze.

A tartalékos állomány fogadása, népgazdasági technikai eszközök átvétele, menet megszervezése és végrehajtása.

A hadijáték elgondolásának megfelelően a bevonulás napján arra összpontosult a törekvés, hogy az engedélyezett időkeret legoptimálisabb kihasználásával, a résztvevő törzseket a végrehajtás helyére begyülekeztetve megteremtődjenek az összevont képzés feltételei.

A HDS hadtáptörzs, az ellő. dd. pság. és a kijelölt hadtápcsapatok törzseinek állománya és technikai eszközei előre kézbesített behívóparancs alapján, május 16-án szervezeten bevonultak. Beigazolódott, hogy nem felesleges időpazarlás, ha a behívást megelőzően a parancsnokok felkeresik a megyei hadkieg. és trv. parancsnokságokat, kellően tájékoztatják azokat a behívás körülményeiről és időben egyeztetik a lebiztosítást. Néhány egységnél nem fordítottak megfelelő figyelmet a szervezési intézkedésben meghatározott állomány bevonulatására, következőképpen a hadijáték vezetőségének kellett intézkedni az egyes beosztások betöltésére, ezzel együtt vált szükségessé tisztázni néhány tartalékos tiszt felmentésének okait.

A bevonulási helyeket a megalakításért felelős szervezetek jól előkészítették, szervezeten hajtották végre, a tartalékos állomány és népgazdasági technika fogadását, átvételét. A befogadó egységekkel az együttműködést a 61. kizszo. z. kivételével, jól megszervezték és a végrehajtás időszakában zökkenőmentesen biztosították.

A kiadott napirend szerint levezetett foglalkozásokkal, a harcászattal és mozgósítással kapcsolatos feladatok pontosításával, az M munkahelyek bemutatásával a tartalékos állomány megfelelő helyszíni ismeretet szerzett.

A begyülekezést követő parancsnoki értekezlet arról győzte meg a GYV.-séget, hogy az egységparancsnokok megértették az előttünk álló feladatok lényegét. A parancsnoki és politikai munka irányának helyes kiválasztása biztosította, hogy az alárendelt állomány is megértse a hadijáték jelentőségét.

Az elméleti felkészítés, a parancsnoki és gyakorló foglalkozások levezetése, a munkakészség elérése

Jó módszernek bizonyult, hogy a hadijátékon részt vevő állomány felkészítése három ütemben, az általánostól a konkrét ismeretek irányába haladva történt.

Az első ütemben az elméleti felkészítés lehetővé tette, hogy a vezető állomány megismerje a hadművelési művészet legújabb elveit, a htp.-biztosítás napirenden levő aktuális kérdéseit. A tiszti, tts.-i és legénységi állomány nagy érdeklődéssel fogadta a katonapolitikai tájékoztatót és az állambiztonsági előadást, majd az ezeket követő – vezetési szintenként differenciált – badművelési, harcászati, illetve a legénységi állománynál az általános katonai kérdések feldolgozását. Az

első nap összehívott felkészítési foglalkozások levezetésével sikerült megalapozni a következő, *második ütemben* levezetésre kerülő szakcsoportos felkészítést.

A szakmai csoportokban az elméleti és gyakorlófoglalkozások megtartásával elmélyültek az állomány ismeretci, mivel saját beosztásuknak megfelelő háborús feladataikat begyakorolták. Egyértelműen bebizonyosodott ezen módszer alkalmazásának hasznossága, mivel a tartalékos állomány számos, az eddigiek során nem érintett kérdésben új ismereteket szerezve a szakmai feladatok összefüggéseit is megismerte.

Mind ezek mellett célszerűnek látszik a jövőben tovább csökkenteni a központi előadások számát, több időt adva a közvetlen felkészítő foglalkozásokra. Ugyancsak a jövőben tovább kell differenciálni a szakmai csoportokat és bátran kell támaszkodni azon tartalékos tiszt elvtársakra, akik beosztásukat több éve betöltik, s oktató-módszertani felkészültségük alapján alkalmasak mások (hasznoló beosztásúak) oktatására.

Hasznosnak bizonyult a híradó gyakorló foglalkozás levezetése is, ahol a teljes állomány megismerkedett a HDS htp. csapatoknál rendszeresített vezetési eszközökkel, azok kezelésével, a rejtett vezetés szabályaival.

A felkészítési időszak *harmadik ütemében* az elgondolásnak megfelelően, az elméleti ismeretek gyakorlatba való átültetését az oktató-módszertani jelleggel levezetett törzsfoglalkozások szolgálták.

Az ellő. dd. pság. és a VERA a gyakorlatvezető által kiadott hadműveleti feladat, a többi htp. csapat saját – ÁHKSZ időszakában elkészített – M. összekövacsoló kiképzés 17 órás törzsfoglalkozásának levezetési tervei alapján, a parancsnokok közvetlen irányításával hajtotta végre a törzsek összekövacsolását. A felkészítés ezen ütemében csak részben teljesültek a követelmények. Általános tapasztalat volt, hogy a parancsnokok egy szűk vezető állománnyal kezdték meg a feladat feldolgozását, az állomány nagyobbik részével nem foglalkoztak, azokat magukra hagyták.

Figyelmet érdemlő tapasztalat volt, hogy az ellő. dd. pság. túlnyomórészt tartalékos tisztekből álló törzse, csak a ht. döntnökök segítségével volt képes a dd. pk. követelményei továbbvitelére, ugyancsak az elhatározás szakmai megalapozását is csak döntnöki – gyakorlatvezetői és a HDS hadtáp ht. állománya helyszíni segítségével sikerült biztosítani. Nehezítette a felkészítés hatékony végrehajtását, hogy *csak hiányosan rendelkeztek megfelelő okmánymintákkal* és a szabályzatok, szakutasítások is hiányosan kerültek kiszállításra. A parancsnokok kevesebb figyelmet fordítottak a helyetteseik, szakmai főnökeik (PK HTPH, PK TECHNII stb.) tervei, számvetései kidolgozásának előkészítésére, valamint az alárendelt feladatai megszabására. Helyesnek bizonyult a gyakorlatvezetőség részéről az a módszer, miszerint a törzsek munkagrafikonjaihoz viszonyítva lassúbb ütemet követelt az oktató – módszertani felkészítés biztosítása érdekében, ennek ellenére egyes parancsnokok nem értették meg az oktató – módszertani jelleg lényegét, aminek következtében az adott törzseknél idegesség, kapkodás jelentkezett. Ezek a fogyatékoságok végig éreztették kedvezőtlen hatásukat és csak a hadijárék második felében sikerült – nagyrészt gyakorlatvezetői segítséggel – ezeket felszámolni.

Úgy ítélhető meg, hogy az elméleti előadások, a levezetett foglalkozások megfelelően biztosították, hogy lépcsőről-lépcsőre haladva a nagyobb áttekintést adó kérdések megismerésétől a konkrét feladatokban való eligazodás legyen a módszer.

A HDS hadtápcsapatai magasabb HKSZ-be helyezése, mozgósítása, a HDS raktári készletek mobilizálása, a HKSZ-i körletek elfoglalása, az ellátás megszervezése

A hadijáték harmadik mozzanataként 1983. május 22-én 10.00-kor az elló. dd. pság., 13.00-kor a hadtápcsapatok kézhez kapták a HDS PK HTPH intézkedés kivonatát, amelyben leszabályozta a magasabb HKSZ-be helyezés hadtápbiztosítása és a hadtápcsapatok begyülekezése feladatait.

Annak ellenére, hogy a dd. pság. és a hadtápcsapatok törzsei operatíván megkezdtek a feladat végrehajtását, az alájátszó állomány közléseit nehezen értették meg, a többszöri és rövid időn belül „ugratott” hadműveleti idő zavarokat okozott mind a munkában, mind a jelentések megételénél. Az intézkedés-kivonatban rögzített tényleges feladatokat több egységnél helytelenül értelmezték és a THKSZ elrendelése után is még a raktári készletek emelését tervezték. Több esetben kellett a DHS htp. törzs részéről operatív beavatkozással a szabályozott keretek közé terelni a törzsek tevékenységét. Bebizonyosodott, hogy a csapatok begyülekezésének tervezése és megszervezése kérdéseiben kellő jártassággal bírnak, a készített okmányok tartalmában és törzskultúra tekintetében a követelményeket kielégítették. A kedvező tapasztalat mellett nem lehet elmenni szó nélkül, hogy a parancsnokok elhatározásaik kidolgozásán túl nem fordítottak megfelelő figyelmet a résztervek, okmányok, menetparancsok, mentvonal-vázlatok kidolgoztatására, mindez az „éles” végrehajtás során jelentős gondként jelentkezhetett volna.

A hadijáték elgondolásának megfelelően, az elló dd.-nak már a begyülekeztetését megosztva kellett végrehajtani. Ez nem minden törzsnél került egyértelműen tisztázásra, nem pontosították a megosztott elhelyezkedésnek megfelelően a széttelepített raktári készleteket, illetve az egységek erő-eszköz elosztását. A HDS htp. törzs operatív beavatkozását követően a törzsek újólag tisztázták egységeik helyzetét és a továbbiakban helyes elhatározást alakítottak ki. A kijelölt felderítő előkészítő csoportok a meghatározott körletek felderítését elfogadhatóan végrehajtották, a bevezetést megszervezték, azonban az elkészített települési vázlatok minősége tartalmában és kultúráltságában csak a követelmények alsó szintjét érték el. Az volt a tapasztalat, hogy egyes parancsnokok nehezen tájékozódnak a terepen, mások pedig nem értik az előljáró által kijelölt terület és a szemrevételezés összefüggéseinek lényegét. A jövőben ezen kérdéssel többet kell foglalkozni, összekötve a terepen történő magabiztos tájékozódás oktatásával is.

Az elló. dd. begyülekeztetésének végrehajtása az alájátszó csoport közlései alapján megfelelően vezetett volt, a parancsnokok ebben az időben már jó módszerrel, operatív intézkedésekkel irányították az alárendelt tevékenységét.

Az elló. dd. ellenőrző-átvevő pontokra (dd. EÁP.) való beérkezések előrendelt harcérték leadása során tapasztalható volt, hogy nem értik kellően ennek jelentőségét. Miután az elló. dd. pság. ezen a ponton veszi át a hadtápcsapatokat, teljes részletességű személyi-anyagi és technikai harcértékét kell összeállítani, figyelembe véve a megosztást is. Ez nem minden törzsnél valósult meg, amit gyakorlatvezetői beavatkozással kellett korrigálni. Ez a gond részben abból adódott, hogy a beérkező hadtápcsapatok oszlopparancsnokai nem rendelkeztek előre elkészített harcérték-okmányokkal.

*A HDS támadó hadművelete hadtápbiztosításának megtervezése, megszer-
vezése az alárendeltek feladatainak meghatározása, a hadművelet első napja
alkalmazási terveinek kidolgozása, az együttműködés megszervezése*

A HDS hadtáptörzs a hadműveleti-harcászati feladat, valamint a HDS PK HTPH elhatározása, a törzs 6 órás munkagrafikonja alapján időben, kellő hoz-
záértéssel dolgozta ki a támadó hadművelet hadtápbiztosítási tervét. Kellő mély-
ségben művelték ki a terv magyarázó jelentése okmányait. A laktanyában le-
vezetett törzsfoglalkozás során, a nagyobbbrészt előre elkészített intézkedéseket
időben pontosítva, azok alapján történt az ellő. dd., illetve a közúti komendáns-
zászlóalj feladatainak a megszabása.

Az alapvető vezetési okmányok „előre történő” elkészítése alapján tudott
a HDS hadtáptörzs az okmányok tartalmi pontosítása mellett, az alárendelt ellő.
dd. törzs helyszíni segítségével is foglalkozni.

Az ellő. dd. pság. a kiadott előzetes intézkedés alapján az elméleti felké-
szítés során begyakorolt munkamódszerrel kezdte meg a feladat feldolgozását.
A munka során hamar kiütköztek a törzsnél a „befelé fordulás” jelei. A dandár
törzs vontatottan végezte az alárendeltek feladatainak meghatározását annak
ellenére, hogy a dandár PK-a az intézkedés vétele után a munkagrafikonban
meghatározott időben, helyes tartalmú és kellő részletességű elhatározást hird-
tetett ki. Ismétlődően érzékelhető volt, hogy az új szervezetű dd. törzs a dd.
TÖF vezetésével igen nehezen birkózott meg a törzsre háruló sokoldalú fel-
adattal. Az elhatározás kidolgozásánál már tapasztalható volt, hogy az előző
mozzanatban feltárt hiányosságok, elsősorban az új szervezeti elemek alkalmazá-
sa kérdéseire nagyobb figyelmet fordítottak.

A rakodási munkák megszervezésével kapcsolatban ebben az időszakban
került legélesebben előtérbe, hogy a rendelkezésre álló, viszonylag magas rakodó-
kapacitás mellett is szükséges a polgári munkaerő igénybevételének a tervezése.
A dd.-nál a rakodási munkák megszervezésénél abból indultak ki, hogy az elől-
járótól érkező anyagi készletek nincsenek raklapozva, így rakodógépes átrakásra
csak kis lehetőség van. A gyakorlatvezetőség részéről szándékos beállítás volt
az, hogy nem adott tájékoztatást az előljáró szállítmányok összetételére, máh-
zottságára, várva ezzel a nyitott kérdéssel a dandár jelentkezését. Erre azonban
nem került sor, sőt a KÁ-ok munkája megszervezésénél is csak az intézkedésben
rögzített időadatokkal számvetettek, figyelmen kívül hagyva a kirakóállomáso-
kat, a létesíthető rakodófrontok számát. Mindezek következtében a rakodási mun-
kák kevésbé árgondoltan kerültek leszervezésre és a DD PK elhatározásának is
gyenge pontját képezték.

A DD PK elhatározása kihirdetése után ismét lelassult a dd. törzson belül
a munka üteme. Az alosztályoknál és szolgálatoknál is alacsony szinten valósult
meg a törzson belüli együttműködés, a tevékenység koordinálása, ez különösen
az anyagellátó és szállítást szervező osztály tevékenységére, valamint a hadmű-
veleti alosztályra volt jellemző.

Az alárendeltek feladatainak meghatározása késve és tartalmában gyenge
minőségben lett végrehajtva. A dd. alárendelt egységei többségében a HDS-től
megkapott szakmai intézkedések alapján terveztek, a dd. szintű szabályozás jelen-
tős időeltolódással állt csak rendelkezésükre. Néhány törzs ebben az időszakban
jól élt azzal a lehetőséggel, hogy összekötők küldésével, valamint a pk. személyes

tájékoztatójával, a tervezés különböző időszakában már az írásos intézkedés kézhezvétele előtt tájékozódott a dd. törzsnél és így időben tudta elhatározását pontosítani.

Jellemző volt ebben az időszakban az is, hogy a dd. törzsen belül és az alárendelteknel az eltérő alapadatok (adattár pontosításának hiányos végrehajtása, elmulasztása) miatt pontatlan számvetések készültek, amelyek kijavítására, az adatok pontosítására több esetben vált szükségessé a hadtáptörzsek helyszínen történő beavatkozása. Legkirívóbb példa erre a dd. hadtápszolgálata, amely a HDS anyagellátásáért felelős szolgálati ágak szakmai intézkedéseit tévedésből az ügyviteli irodáról felvette és mintegy hat órán keresztül szervezte a HDS anyagellátását, miközben senkinek sem tűnt fel, hogy a dd. htp. szervezete és lehetősége mennyire eltér az intézkedésben meghatározott feladatok nagyságrendjétől.

Megnyugtató tapasztalatként tekinthető, hogy az alapvetően T állományba tartozó – alárendelt hadtápegység parancsnokok, a kézhez kapott intézkedések alapján összességében reális elhatározást hoztak. Itt is érzékelhető volt – a békében élő egységek kivételével, hogy nem fordítottak megfelelő figyelmet a parancsnoki elhatározás szakmai, számvetésekkel alátámasztott megalapozására és tevékenységük többségében csak az elgondolás kiművelésére összpontosult. Hiányosan tudták csak elkészíteni az őrzés-védelem terveit, a szakmai helyzetjelentéseket. Jellemző volt, hogy a tervek mellékleteinek egy részét a törzsek nem voltak képesek kidolgozni és többségében az aeg. pk.-ok részére sem szabták meg a feladatokat, így a végrehajtás csak igen jelentős időeltelődéssel valósulhatott volna meg.

Mindezek mellett megmutakozott, hogy ott, ahol a törzsmunkát jól megszervezték ott a tervező munka jól haladt, míg másoknál a tervek készenléti foka a feladat vételétől számított 13. órában is csak mintegy 65%-os volt.

Az alájátszó csoporttól kapott információk értelmezése ebben az időszakban is akadozó volt, parancsnokaink és törzseink nem tudták összehangolni a napi étellel kapcsolatos tevékenység irányítását, az alkalmazás tervezési munkafolyamatával legtöbbször nem tudtak mit kezdeni a kapott információkkal.

Sem a ht., sem a T állomány jelentéseiben nem jutott kellően kifejezésre a kapott feladatra vonatkozó elgondolás tömör megfogalmazása, annak ellenére, hogy a jelentések tartalmi követelményei előre egységesítésre kerültek. A tervek sok alaki és tartalmi hiányossággal kerültek kidolgozásra. Eltérések voltak tapasztalhatók a térdépek címzések, az egyezményes jelek alkalmazása vonatkozásában is.

Az anyagi-technikai biztosítás feladatai az új szervezet adta kedvező feltételek alapján először kerültek részletesen kidolgozásra a dd. PK HTPH, TECHN h. és Fn.-i főnökök irányításával. Bőven tapasztaltunk gondokat. Ennek legfőbb oka, hogy a parancsnoki követelménytámasztás és elszámoltatás nem kellően érvényesült és a tervezés mintaokmányai nem lettek előre elkészítve, egységesítve.

A HDS támadó hadművelete első napi hadtápbiztosítása végrehajtása, irányítása, a második napi hadtápbiztosítás megtervezése, megszervezése, az alárendelt feladatainak meghatározása, a párhuzamos tevékenység biztosítása

A támadó hadműveleti első napján a HDS htp. törzsének, az ellő. dd. és alárendelt egységei törzseinek rendkívül összetett, egy időben több irányú feladatot kellett megoldani.

Ebben a mozzanatban jórészt egy időben volt szükséges kidolgozni a második hadműveleti nap alkalmazási terveit, valamint az első napra tervezett feladatok végrehajtásának irányítását, az alájátszók – alárendeltek ténykedését érzékelhető – közléseinek folyamatos vételét, értéklését, és azokra való reagálást.

Annak ellenére, hogy a hadijátékon ez volt a legfeszítettebb mozzanat, a végrehajtás jó hozzáállással és javuló szinten valósult meg.

A HDS hadtáptörzs jó munkamódszerrel, a rendelkezésre álló híradó eszközök felhasználásával, operatív intézkedésekkel vezette a napi hadtápbiztosítási feladatokat. A szállítmányok menet alatti átirányítása az alájátszócsoport által adott közlések alapján került gyakorlásra, alapvetően megfelelő szinten, azonban kevés figyelmet fordítottak a diszpécsernapló vezetésére, a szállítmányok operatív nyilvántartására.

Az előző mozzanatban tapasztalt bizonytalanság után az ellő. dd. tö. nagybani munkarendje a gyakorlatvezetői, HDS htp. tö. által adott segítséggel kialakult, egyre nagyobb begyakorlottsággal dolgozták ki az alkalmazási és biztosítási terveket. Ebben a mozzanatban az Ag. Ellő. és Szállító O „megtalálta a helyét”, kialakította a munkaokmányait és a másnapi harcnapra már átgondolt javaslatot tett a DD PK-nak. Mindezek mellett jellemző volt, hogy a másnapi tevékenység megszervezésére kiadott intézkedés vétele után a törzsek tevékenysége beszűkült a tervezésre és kevés figyelmet fordítottak a közlések vételére, rögzítésére, továbbítására, az operatív intézkedések megtételére, vagyis a hadművelet hadtápbiztosítása folyamatos kézbentartására.

A dinamika alatti hadtáp vezetésében további kedvezőtlen tapasztalat volt, hogy a törzsek idegenkedtek a rendelkezésre álló rádiók használatától, többségében a kiépített vezetékes eszközökön végezték az információk továbbítását, ami lassúvá és vontatottá tette a helyzetre való reagálást. Magabiztosság és kellő odafigyelés hiánya miatt az általános rendeltetésű gépjárműveken a sebesültek, az arcvonalban nem használható anyagok hátraszállításának kérdései részleteiben nem kerültek kiművelésre.

A HDS PK HTPH intézkedésében, a HDS szakanyagellátásáért felelős szolgálati főnökök szakmai intézkedéseiben meghatározott megosztásra a DD PK helyes elhatározást hozott, azonban az áttelepülés tervét a törzs vontatottan dolgozta ki és késve intézkedtek az alárendeltek felé, aminek következtében az alkalmazási tervek hiányosan kerültek kidolgozásra. Ennek oka elsősorban a szakmai hozzáértés hiányosságaiban keresendő.

A jelentések meghallgatása, az ellenőrzések és elszámoltatások tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a részkérdések kidolgozása ebben a mozzanatban is több kívánnivalót hagyott maga után.

Az ellenség töpfe-ekkel mért csapásai következményeinek felszámolásának megtervezése, megszervezése, az alárendeltek feladatainak meghatározása

Ebben a mozzanatban annak ellenére, hogy a törzseken érezhetően kiütköztek a fáradtság jelei, példamutató következetességgel és növekvő hozzáértéssel dolgozott a ht. és T állomány.

A törzsek már nagyobb „rutinnal” voltak képesek reagálni a közlésekre, dinamikusabb volt a helyzetjelentések feldolgozása. Az egy időben tömegesen jelentkező információtovábbítás igénye következtében bátrabban használták a vezetékes összeköttetés mellett a rendelkezésre álló rádiókat is.

A HDS htp. tö. a csapásokat követően begyakorolt rendben és munkamódszerrel értékelte a kialakult helyzetet, a htp. SÉTK prognosztizációja alapján operatív intézkedésekkel avatkozott be a htp. csapatok felé a következmények felszámolására. Ugyanakkor az is tapasztalható volt, hogy a részinformációk „összerakása” kisebb körzetekre, vagy elválasztható (hegy, folyó) összefüggések figyelmen kívül hagyásával történtek.

Az ellő. dd. PK és törzse az alárendeltektől kapott jelentések, valamint a HDS PK HTPH operatív intézkedései alapján helyes elhatározást alakított ki a csapásokat követően a mentőosztagok működtetésére, a sérültek, sebesültek kiürítésére, a csapás körzetéből való kivonásra, a dd. és csapatok erőivel végrehajtandó mentesítésekre, a működőkéességüket megőrzött erők alkalmazásra való felkészítésére. A csapás következményeinek felszámolása során kevés figyelmet fordítottak a vezetés helyreállítása érdekében foganatosítandó rendszabályokra, azok elsődleges biztosítására.

A kiadott hadművelleti-harcászati feladatot a törzsek döntő többségében helyesen értelmezték, azonban előfordult, hogy az oleátavázlat „elcsúsztása” miatt az egység körletét helytelenül rögzítették, aminek következtében a csapások nem, vagy csak kis mértékben érték az adott egységet. A meghallgatások során kitűnt, hogy helyenként az információk „elvesztek”, egyes törzseknél nem értették meg a hadművelleti időugratás lényegét, kevés figyelmet fordítottak az adattárak pontosítására, így a hozott elhatározásuk nem mindenben egyezett a tényleges, valós helyzettel. A csapások következményei prognosztizálásánál jól érződött, hogy ez a tevékenység még kevésbé begyakorolt, a veszteség megállapításoknál érződött a járatlanság.

A mozzanat levezetése során megállapítható volt, hogy a hiányosságok nagy része elkerülhető lett volna, ha több idő van biztosítva az új helyzetbe állítás (időugratás) miatt bekövetkezett változások értelmezésére, tanulmányozására.

A békehelyőrségbe való visszatérés és a leszerelés tapasztalatai

A hadijáték utolsó mozzanatában megfelelő ünnepélyes külsőségek mellett került sor a törzsek, elsősorban a tartalékos állomány tevékenységének értékelésére. Az értékelés tartalmából, hangvételéből, az előléptetett, jutalomban és dícséretben részesített tartalékosok nagy számából kitűnt, hogy munkájukkal, magatartásukkal a Gyakorlatvezetőség meg volt elégedve.

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján megállapítható volt, hogy a törzsek a hadijáték befejeztével szervezeten végezték a titkos anyagok, a fegyverzet és a gyakorlatra elszállított anyagok meglétének ellenőrzését. A munkahelyeken, pihenőhelyeken a felvételezett anyagokkal elszámoltak.

A békehelyőrségekben a szervezési intézkedésben meghatározott időre a bevonult állományt és átvett népgazdasági technikát rendben visszaadták és az eredeti helyzet visszaállítását befejezték.

Következtetések

- A HDS hadtáp-hadijáték, a résztvevők felkészítése hatékony módszerének bizonyult. A hadijáték végrehajtása során megmutatkozott, hogy a törzsek felkészítésének ezen módszere biztosította az egyszerűtől, a bonyolult feladatok megismeréséig a fokozatosságot, valamint a HDS törzs szakkáderei vezetésével a szakmai ismeretek mélyebb megismertetését és begyakorlását.

– A gyakorlatra való felkészülés időszakában a területvédelmi és hadkiegészítő parancsnokságokkal való szoros együttműködés alapjaiban biztosította a kiírt állomány terv szerinti bevonulását, ugyanakkor igazolta, hogy az eddigieknél nagyobb körütekintéssel kell végezni a tartalékos tiszt állomány kiválasztását, tovább kell szorgalmazni a fontosabb beosztású tts. állomány név szerinti lebiztosítását is.

– Megállapítást nyert, hogy hiányos a törzsek felkészültsége, több helyen hézagos a szakértelem és számos gond mutatkozik a munkaszervezés, az egyenletes teherelosztás és vállalás, az anyagellátás, a szállítások komplex megszervezése és végrehajtása szakirányítása, az alárendeltek folyamatos és feszes vezetésének biztosításában, a törzseknél már békében kidolgozott okmányminták, valamint az alkalmazást szabályozó utasítások készletezése terén.

– Nem kellő mélységű a békeállományú parancsnokok vezetéstechnikai ismerete, egyes parancsnokok nehezen igazodnak el az állományukba szervezett híradó eszközök alkalmazása, rejtett vezetés rendszabályai kérdéseiben.

– Az ellő. dd. pság. „M” törzse által szervezett és levezetett kiképzéseken a magasabb HKSZ-be helyezés és M kérdései gyakorlása mellett, a háborús alkalmazás elméleti kérdéseinek mélyebb megalapozását célzó foglalkozásokat kell szorgalmazni.

– A parancsnokok és a vezető beosztású tartalékos állomány munkájában érzékelhető volt a befeléfordultság és a komplex gondolkodás esetenkénti hiányosságai okozta egysíkúság, sablonosság. Nem kiforrott még az állomány összefegyvernemi szemlélete, ennek következménye a feladatok felszínes értelmezése.

– Az ellő. dd. vezetése, működése feltételei biztosítása során szerzett tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a szervezet néhány területén a megoszthatóság és a folyamatos vezetés technikai feltételei biztosítása érdekében változtatások kezdeményezése, annak realizálása esetén az alkalmazás begyakorlása szükséges.

– Az ellő. dd. pság. kiemelt fontosságú beosztásaiba, mint hdm. alo. vez., PK HTPH, anyagellátó és szállítást szervező osztály élére a tartalékos állomány helyett keretátadás biztosítása célszerű, akik felkészítését a dd. pság. kiképzései során szükséges már békeidőszakban elvégezni.

– Az alájátszó csoport tevékenysége nagymértékben elősegítette az „élet-szerűség” fenntartását, de egyben ezt a törzsek zavarónak érezték a tervező-szervezőmunka időszakában, amely azt bizonyítja, hogy nem terjed ki figyelmük a napi élet parancsnoki irányítása megvalósítására.

– A tartalékos és keretállomány, a feltöltött törzsek összetevékenysége, a végzett munka színvonala a gyakorlat időszakában fokozatosan javult, amely indokoltá teszi a nagyobb időtartamú elméleti és oktató – módszertani foglalkozások beállítását, a központi felkészítés csökkentését, több idő biztosítását a szakcsoportos foglalkozások végrehajtására.

– A gyakorló HDS hadtáptörzse eredményesebb munkavégzése céljából célszerű a gyakorlatvezetőség állományába htp. segítők kikülönítése, így a törzs egyéb, gyakorlat levezetését segítő helyszíni ellenőrzés feladatai alóli mentesítése.

– A gyakorlat előkészítése időszakában egy egyéb feladat alól kivont kikülönített team kijelölése látszik célszerű megoldásnak, a kellő mélységű és összehangolt kidolgozó munka biztosítása érdekében.

– A gyakorlat zavartalan végrehajtása, a törzsek gyakoroltatása szükségessé teszi az ellátás, kiszolgálás, a tábori pihentetés, a komendánsszolgálat megszer-

vezése, feladatai leválasztását a gyakorlatról. Erre külön szervezet létrehozása jelent célszerű megoldást.

A HDS hadtáp-hadíjáték gazdag tapasztalatainak feldolgozása, az ott szerzett tapasztalatok hasznosítása, több éves következetes munkával, nagymértékben hozzájárul a HDS hadtáp háborús felkészítése magasabb színvonalra emeléséhez. A tapasztalatok közreadása egyben szerény kísérlet mások hasonló feladatai előkészítése és végrehajtása segítéséhez.

(Melléklet a folyóirat végén található.)